

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק שלישי - דף מספר 7

בס"ד, כ"א באלול תשס"א.

כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי

א. המשניות

1. עיין במשנה ס. ובמשנה גיטין עד..
2. עמוד על ההקבלה בין המשניות ועל השונה בהם.
3. עמוד על ההבחנה בין השימוש בלשון "על מנת" במשניות אלו ובין השימוש בלשון "אם" במשנה גיטין פ"ז מ"ג. מהו רצון המגרש/ המקדש במקרים אלו?
4. תוספתא קידושין פ"ג הלכות ב-ג, ובגמרא ס: "על מנת... בעיסקא".
5. להרחבה - עיין ברמב"ם הלכות גירושין פ"ט ה"א.

ב. הסוגיות

1. קידושין ס. "איתמר... כח דהיתרא עדיף".
2. להרחבה - הסוגייה המקבילה בגיטין עד.
3. תוספתא גיטין פ"ה הל' 5 (מה' ר"ש ליברמן עמ' 265); שם הל' 6, עמ' 266 שו' 45-47.

ג. כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי

1. מח' רב הונא ורב יהודה - איזו עמדה נראית פשוטה יותר? מה היו השיקולים של החולק?
 2. "מאי בנייהו":
 - ס: תד"ה איכא בנייהו.
 - רשב"א לגיטין עד. ד"ה רב הונא
 - מתוך עיון במשנה בקידושין פ"ג ובברייתות בסוגייתנו, הצע הסבר לשוני בהצעת הנפקותא בין גט ובין קידושין.
 - להרחבה - סוף דברי הרמב"ן, ס. ד"ה איכא בנייהו, "והאי דקאמר... קידושין".
 3. פירוש הקביעה 'כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי':
 - רש"י גיטין עד. ד"ה כאומר מעכשיו דמי.
 - הלכות הרי"ף לגיטין, לד: ברב אלפס לגיטין, "ת"ר הרי זה גיטין... מעכשיו דמי" (להרחבה - מקור השיטה בתשובת רב האי בתשובות הגאונים החדשות סימן קנג, במיוחד עמ' 212 ד"ה גמרי' דבלשון על מנת). כיצד הבינו רב האי והרי"ף קביעה זו?
 4. האם ההסבר 'כל האומר על מנת' מופיע בברייתא? עיין בחילופי הנוסח לתוספתא שו' 28 (להרחבה - תוכ"פ עמ' 874, ההערה לשו' 28).
 5. "הא מני רבי היא... ואנא דאמרי כרבנן" - האם יש איזה שהוא רמז בדברי רב הונא או במקור תנאי שיש מח' ביחס לכלל כל האומר ע"מ?
 - גיטין עד: תד"ה אדמיפלגי, בסופו, "ולאשמועינן מילתא... דוכתא".
 - גיטין עו: (שו' אחרונה) "אמר אביי הכל מודים... מעכשיו דמי".
 - מקח וממכר לרב האי, שער יז, "ומה שאמר ר"י ורצה לתרץ... מעכשיו חד הוא" (מה' ליפקוביץ עמ' ריט). [להרחבה - גיטין עה. תד"ה אלא אמר רבא].
 6. לאור הנ"ל, מניין לרב יהודה שחכמים חולקים? (להרחבה - סנהדרין ה: "גופא אמר שמואל... קא רמית").
 7. על רקע הנ"ל, עמוד על פרשנות דברי רבי זירא. מדוע בכבל סבורים שרבנן חולקים על רבי ואילו בא"י סבורים "הכל מודים"?
 8. "אמר רב הונא אמר רבי" - עמוד על הקושי בשרשרת מסירה זו (להרחבה - מבוא התלמוד לרשב"ח פרק קמ"א, מה' אברמסון עמ' 83).
 9. מהיום ולאחר מיתה:
 - עמוד על הדרך בה מתרחש המעבר מכל האומר על מנת למהיום ולאחר מיתה, בדברי רבי זירא.
 - קושיית הגמרא על רב יהודה:
- * גיטין עד: תד"ה אדמיפלגי וקידושין ס: תד"ה אבל דכו"ע
- * רשב"א קידושין ד"ה רב יהודה אמר לכשיתן